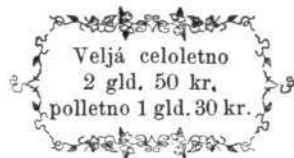

Izhaja
10. in 25. vsakega
mesca.

BESEDNIK.

Velja celoletno
2 gld. 50 kr.
polletno 1 gld. 30 kr.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 5.

V Celovcu 10. marca 1871.

Leto III.

Plavec na Savini.

(Povest; spisal Andrejčekov Jože.)

Po drči samotni vodica šumi,
Opira skalovje grozeče;
Tik brega postaren planinec sloni,
Večerno mu solnce obliže zlati,
Srcá celi rane skeleče; — — —
Krek.

Jesensko solnce je ravno jelo zahajati za solčavske planine in vrhunci vitkih smrek in jel so se jako krasno svetili obsevani od rumenih solučnih žarkov, ki so ravno kar jemali slovó.

Ob kraju dolge in strme drče je sedel na smrekovem deblu že sivolas mož v rujavi kamižoli in irhastih hlačah držé sekiro drevenico med kolena in napravljaje tobak v majhno pipico. Ravno kar je posekal debelo vitko smreko ter jej oklestil goste veje in tenki vrhač, sedaj pa si je zadovoljen opočil prevdarjaje, koliko bo dalo deblo krlov in koliko se bo izrezalo iz njihov žaganic na prodaj.

Mož še ni dolgo sedel v tej samoti zatopljen v svoje račune, ko se zasliši po hosti žvenketanje in krdelo ovac se pripodi po resju doli. Za njimi je stopal že tudi prileten možek z debelo gorjačo v roci, poleg njega pa je kocnjal velik kosmat pes z grebenico na vratu brbraje in stikaje simotam po grmovji, da bi si kratil čas. Zdaj je prepodil na veji sedečega ptiča ter z nastavljenimi ušesi in odprtim gobcem zrl za njim, med tem ko se je mali krilatec zopet vsedel na vejo bližnjega drevesa nekoliko višje, čvrče oponašaje svojega preganjalca, ki ni mogel za njim, — potem je zopet hlastnil po kuščarju v grmovji, ki je naglo smuknil med kamenje in ondi togoté napenjal svoj zeleni trebušček; slednjič pa zapazi našega samotnega planinca na smrekovem deblu sedečega, in koj jame renčati in lajati, da je vse prek letelo. Še-le ko ga črednik posvari, utihne kosmatinec mahaje s kodrastim repom ter zopet gre vohat po grmovji, kje bi kaj staknil.

— Bog ti daj dobro popoldne, Breskvar! si jo pa podrl zopet eno, jeli? — ogovori prišlec na smreki sedečega moža.

— Kaj pak; za danes, menim, bo dovelj, — odvrne ta, — uni teden sem kupil od Brodnika dvanajst smrek, pa sem jih danes posekal. Dal jih bom na žago in splavil na Hrvaško, da bo kaj več dobička; domá ni nič s kupčijo. —

— Dobro je dobro, če človek kaj pridela, dan današnji je hudo za krajcar, nikjer ni denarja, in onim, ki ga imajo, ne gre izpod palca. —

— Bog pomagaj je povsod! — vzdihne drevar. — Ti, Štefan, se pa polagoma v dolino pomičeš s čredo, vrh planine bo že mraz. —

— Mraz, in pa paše zmanjkuje, paše, — pritruje črednik. — Tudi volkovi so jeli že zelo pritiskati, predvčerajšnjem mi je eden teh mrharjev spred oči vzel najboljšo ovco ter jo odnesel vkljub moji in psovi prizadevi odpoditi ga. Grozno zgodnji so letos in mnogo jih je, brž ko ne bo huda zima. —

— Tudi medved, pravijo, zahaja letos pogosto med drobnico. V gornjegraških planinah je že neki mnogo ovac podavil ta kosmatin, — pravi na to Breskvar.

— Predlansko jesen je bil dvakrat zaporedoma tudi v mojo ograjo prišel ta mrcina, pa zadnjikrat sem ga usmodil s puško, a nisem ga dobro zadel, in od takrat ga ni več blizo; pred smodnikom ima vendar strah. —

Med tem, ko sta se planinca razgovarjala o ovčji paši, volkovi in medvedih, zasliši se naenkrat spodej v dolini krik, ki je prihajal iz mnogoterih grl. V drugej strani prek hribovja je bežalo krdelo možkih, ki so se zgubliali zdaj za grmovje, zdaj v grape in za skalovje, ter vedno bolj pripognjeni in sklonjeni hodili. Ne dolgo potem prihiti drugi trop, ki je bil še obilnejši. Znati je bilo, da se ti zadnji niso pred nikomur skrivali, kajti drvili so zdaj navkreber zdaj navzdol, ne iskaje skrivališč, in slednjič pozgubili v bližnji hosti, odkoder se je le tu pa tam na kakej goličavi še prikazala kaka glava. Kakor je bilo videti, izgubili so sled prejšnjih begunov, ker so jo mahnilo ravno v nasprotno stran ter te pustili za seboj. —

— Poglej, poglej, Brezkvar, kako jo fantje pihajo v goščavo, kot bi žgal! — oglasi se črednik, ki je zrevši proti oni strani pretrgal govorico in s prstom kazaje naznanjal svojemu tovaršu kraj, kam jo mahajo.

Breskvar se nekako plahno ozré tjekaj in nehoté polglasno zdihne: — O Bog in ljuba Mamka božja ga obvarvajta! —

— Vidiš, sedaj pa Lituški župan žene svojo armado, — nadaljuje črednik, — le poglej ga, kako z levo nogó stopa, kot bi si bil kolena spahnil. Star tepec pa še nima pameti, jaz bi ti lazil po hosti za prazni nič. — Pa ko bi že take ukazal poloviti, ki nimajo doma nikakoršnega dela in se ves božji dan krog klatijo in lenivajo, naj bi že bilo, pa on vkljub soseski same take lovi, ki so doma pri gospodarstvu potrebni. Lej vlani je spravil v vojake sina moje sestre, ki je bil edini otrok. Vse prošnje niso nič pomagale, moral je iti. Še sedaj nič ne vemo, kje je, nemara so ga že ubili, pisanja še nismo dobili nobenega od njega. Koliko je potepinov po naših krajih, posebno pa gozdnih tatov, ki bi bili zreli za vojaščino ter bi imela soseska mir pred njimi, pa teh nihče ne vidi, ako pa ima revna mati edinega sina, tega jej pa koj vzemó. Le jaz naj bi bil vsaj en dan cesar ali vsaj komisar! — — — Črednik bi bil morda še delj govoril, ali videti, da ga njegov tovariš ne posluša in tudi nobene vmes ne zine, prenehá tudi on rekoč: — saj danes jih ne bodo dobili, izgrešili so jih. —

Zadnje besede je menda starec čul, kajti zdramil se je iz svoje zamišljenosti ter djal: — da bi le Bog dal, da bi visoko v goro ušli, ondi jih vsaj ne bodo iskali. —

— Še pes ni, da bi župan s svojo okorno nogó kobacal po plazih in skalah, saj bi si še vrat vlomil. —

— Moj Urih je tudi brz ko ne med teni fanti, ki so sedaj bežali v goro, — pravi stari bolestno. — Komaj je izpolnil osemnajsto leto, pa mora že iti. Saj pravim, dokler je otrok majhen in nedolžen, ga pusté starišem, ko pa doraste, ga pa vzame cesar in požene po svetu. Sam ne vem, kaj bom počel, če ga vjemó. Jaz sem mu svetoval, naj bi se odtegnil nekaj časa iz dežele, pa bi bil ta ravs in kavs pri kraji, pa fant kar noče; pravi, da se ne gane iz domačih krajev. Lituški župan ima še posebno piko nanj. Predlansko jesen namreč je prišla koza v moj zelnik, in ker nisem vedel čigava je, zaprl sem jo doma v hlev ter jo imel ondi nekaj dni. Nekega jutra pride župan ves razjarjen ter se jame jeziti nad menoj, po kakej pravici mu vzamem kozó. — Koza je bila v zelji — pravim jaz, — zato sem jo zaprl, ker nisem vedel, čigava je. — — Je že prav, — djal je, — to reč bova že še pobotala, preden se boš nadjal. — In odslej me ne more več videti. Po mojem Urhu bo stregel, kar bo največ mogel. —

— Saj res, lej, tvoj Urh je že tudi goden, pa mi ni prišlo na mar, — povzame črednik, ki se je še le sedaj domislil, da ima njegov tovariš tudi sina zrelega za vojake. — Bo žaltova zanj, bo, čvrst fant je, velik. Pred par leti je bil še čisto majhina merkivica, suh in droben, sedaj se je pa tako storil. Škoda ga bo, če mu naložé teleta na hrbet. —

— In sedaj, ko so neprenehoma vojske! — vzdihne starec.

— To je to. Zmeraj se pokajo, zdaj tukaj, zdaj tam, in mlade ljudi pobijajo. Pa bi že vendar vkrotili tistega Bonaparto, ki vodi Fraucoze, saj ima naš cesar vendar mnogo ljudi. Huzarje naj bi poslal nad-nj, huzarje, ti bi ga zmokastili ter mu premeli kosti. —

Črednik je še dolgo modroval in ugibal, kako bi lahko ugnali Francoze v kozji rog, Breskvar pa je ves čas le molčal, k večem zdaj pa zdaj prikimal z glavo potrjuje tovaršev besede, slednjič pa se je pastirju le predolgčas zdelo samemu govoriti, toraj se poslovi in odpravi za ovčami, ki so se že daleč pozgubile po hosti.

Breskvar je še nekaj časa sedel na smrekovem deblu, potem pa je tudi on vstal, zadel sekuro na ramo ter odšel po ozki stezi, ki se je vila navzdol proti cesti. Ravno je jelo zvoniti pri fari avemarijo in kmalo potem se oglasijo tudi po bližnjih cerkvah zvonovi milo odmevaje po okolici. Starec pride do visoke, z mahom poraščene skale, po kateri je curljal viškoma doli bister studenček padaje v majhen z belim peskom posut tomunček, ktere ga je skoraj popolnoma zakrivala visoka praprot. Planinec se ustavi pri skali, prisloni sekuro h krivej brezi in vzméši klobuk iz glave stori velik križ ter jame moliti polglasno angeljsko česčenje. —

Zdavnej je že dokončal molitev a vendar še stoji zamišljen oziraje se po okolici, ktero je že pokrival večerni mrak. Moža so morale mučiti hude skrbi, kajti večkrat je globoko vzdihnil in solzne kaplje so se mu zablížčale v oče.

Slednjič pokaže blede mesec svoja rožička skozi smrečevje naznanjevaje, da je pričel svojo nočno pot. Stari se še enkrat prekriža, dene klobuk na glavo, potem pa jo počasi maha navzdol.

Komaj dopolnil sem osemnajst let,
Cesar me hoče v soldate imet'.
Kakó bom soldat,
Ko sem pobič premlad,
Ne morem še puške zmagvat'.
Narodna.

Večer je bil precej mrzel; od severja doli je pihala ostra sapa, po jarkih in ob vodah pa so se vlačile sivkaste megle, ki so zrak še bolj hladile.

Po cesti, ki prihaja iz gornograške doline, ter se vije potem tikoma ob Savi proti Mozirju, stopal je urnih korakov posamezen človek, oblečen je v debelo kal-mukasto suknjo in s puško prek rame. Precej dolgo je že kreval samotno pot, slednjič pa se mu posveti nasproti nekaj lučie in kardelo fantov, ki so sedeli ob cesti na debelih kladah, pripravljenih za žago, ter prepevali, opomnili so poznega potnika, da se bliža človeškim stanoviščem.

— Dober večer, fantje! bom že skoraj v Mozirji? — praša prišlec prijazno.

— Bog daj dober večer! Ste že ondi, koj tu-le doli je cerkev, — odvrnejo nekteri fantje.

— Takisto. Lepa hvala! — pravi popotnik ter koraka dalje.

Fantje, ki so bili tukaj zbrani, bili so že odrastli, katerim se ni bilo treba več bati vojaščine, toraj so lahko zahajali na vas brez strahu, med tem ko so njihovi mlajši družniki morali begati po hribih ter se potikati po hosti. —

Kmalo pride ptujec do visoke hiše z dvema nadstropjema, iz ktere se je čul navadni vriš. — Brez pomislika odrine napol priprta vrata ter stopi noter, kajti zdelo se mu je že menda, da mora biti tukaj kréma.

V precej prostrani sobi je bilo zbranih nekaj pivcev, ki so sedeli v kotu za mizo in pili skupaj bokal vina. Na zadnjem koncu je sedel kerčmar, majhen, precej rejen možiček, ter že težko čakal trenutka, da bi možjé izpraznili bokal in bi mu ukazali novega prinesiti. — Pri peči na klopi je sedel razcepán možiček razmršenih, osivelih las in grozno dolzega nosa, ter neprenehoma brenkal na svoje polomljene citre, na katerih je že manjkala polovica strun. Brenkanje je bilo vedno enolično in podobno onej počasnej pesmi, ki pravi:

Anton Capon
Je godel zastonj,
Marička plesala,
Ni vinarja dala.

Prišlec je moral biti tukaj čisto neznan, kajti le kratko je pozdravil nazoče, potem pa se vsedel k majhni mizici pri peči ter si ukazal prinesiti polič vina.

— Vi ste bili gotovo na lovu, — pravi eden pivcev za mizo novemu gostu.

— Dá, bil sem, pa danes ni bilo nič prida, — odvrne ta kratko.

— Ne zamerite, vi se mi zdite čisto neznan; gotovo niste iz našega kraja, — nadaljuje oni, — ker tu okrog poznam vse ljudi. —

— V gornem Gradu sem na počitnicah pri svojem prijatelju, — pravi ptujec ozrevši se nekako plaho po nazočih. — Na lovu sem izgrešil pot, me je pa noč prehitela.

— A takisto, v gornem Gradu ste; tam je zmeraj dosti gospode, — pravi vaščan za mizo ter pomoli krčmarju prazni bokal, da bi ga v novič napolnil. —

— Možjé, letos bo dober lov v planini, — povzame

krčmar besedo, ko pricenca polni bokal na mizo, — lovci se povsod hvalijo. —

— Morda za tiste, ki krščeno živalové, ne? — smeje se eden vaščanov.

— I kaj pak, jaz menim zajce, volkove, medvede in enako zverjad; kdo se meni o fantih, ti so revčki sedaj, usmiljenja vredni. —

— Nad medvede se bom tudi jaz spravil letos, torek zleze v brlog, ker potem ga je lože stakniti. Meni so že znani kraji, kamor se najraje splazi, — oglasi se krepek še mlad kmet, ki je doslej le bolj molčal in poslušal. — Samo paziti moram, da se mi takova ne pripeti, kot vlani. —

Kaj si ti že medveda streljal, Gašper? — prašajo ga radovedno vsi nazoči.

— Kaj pa da sem ga. Z rečiškim cerkovnikom sva pred tremi leti enega vstrelila, ki je imel že tri krogle v sebi, vlani pa bi jo bil v solčavskih planinah sam skoraj skupil. Kaj vam še nisem pravil? —

— Ne še, povej no, kako je bilo? — prosijo vsi.

Govornik si izplakne grlo s kozarcem vina, potem pa pogleda ponosno po nazočih, češ, ako ga vsi poslušajo, ter prične: — Lansko leto sem spremljal nekega Dunajčana, jako prebrisanega lovca v solčavske planine, ki bi bil rad ondi podrl takovega kosmatina. Ker sva bila obadva pogumna in predrzna korenjaka, nisva iskala nobene družbe, temuč se sama napotiva nekega jaira v planino, kjer sva sodila, da mora biti medved skrit. Cel dan sva že hodila, pa vse zastonj, slednjič je bil Dunajčan že nevoljen ter hotel iti domu. Mene je bilo sram, da bi prazna šla z lova, ko sva drugim za gotovo obljubila, da dobova do noči medveda, toraj prosim svojega tovarša, naj me nekoliko počaka, jaz pa grem pogledat doli ob plazu, če ni ondi mrhača. — Komaj pridem pod skalo, ki je strmela nad menoj, ko se začne spodaj v hosti nekaj lomiti in kmalo potem prihaca velik medved naravnost proti meni. Jaz napnem petelina, počakam za debelo bukvijo skrit, da se mi dovelj približa, potem pa pomerim in sprožim. Medved strašno zatuli, spné se na zadnji nogi, potem pa se spuсти naravnost proti meni. Jaz sem bil že zopet pripravljen na strel, pa ta prebita puška se mi ni hotla vžgati. Kaj bo pa sedaj, mislim si, ter se stisnem za bukev. Pa medved me je bil že zapazil. Urno primomlja po bregu gori, plane k drevesu ter ga objame z obema tacama. Meni je začelo gorko pribajati, videti, ktereга ljubeznjivega tovarša imam pri sebi, in sam nisem vedel, kako bi se resil. Bežati ni bilo moč, razun puške nisem imel nikakoršnega orožja, medved pa je bil vedno bolj predrzen. Precej dolgo sva plesala krog bukovega debela ter se lovila, in večkrat me je tovarševa taca dokaj neprijetno oplazila, slednjič pa v smrtnem strahu zgrabim z vso močjo medveda za vrat ter ga tiščim k debelu, da so mu kar kosti pokale. Zdajci sem jel tudi na vse grlo vpiti in klicati na pomoč vedevši, da moj lovski tovarš ne more biti daleč, kajti čutil sem, da mi moči pešajo, medved pa je vedno huje dremsal in skakal, da bi se rešil. Slednjič pride moj Dunajčan, in videti v kaki zadregi sem, izvleče brž iz za pasa dolg nož ter ga porine medvedu v levo stran. Kri bruhne iz rane naravnost va-me, medved začne pojemati in kmalo potem se zgrudi mrtev na tla. To vam je bil korenjak, ne verjamete, še nikdar nisem videl takovega medveda. Predla pa mi je predla takrat, to vam rečem. —

(Dalje prihodnjič)

Potovanje čez Javornik, Pivko in Kras proti Trstu.

(Spisal Danski.)

(Dalje.)

Ko grajščinski oskrbnik v hišo pride, pozdravi nazoča popotnika. Ker mu je Rezika študenta že zunaj imenovala, obrne se kar proti meni rekoč: „Salvus sis mihi studiosus literatum! kam ste namenjeni in od kod mahate?“

„Danes le do Britofa k gospodu Deklevi, jutri pa dalje proti Trstu, če Bog da, prišel pa sem iz Dan iz loške doline.“ —

„Nekako znani se mi zdite, pa ne vem od kod, če ne ravno iz Ljubljane. Ali niste bili součenec Vernetov?“

„Da, bil sem bil — kaj dobra prijatelja sva bila, stanovala sva oba na Poljanah, on na zgornjih, jaz pa na spodnjih; on pri Šparovcu, jaz pa pri Cimpermanu. Miha je kaj rad zahajal k meni, najbolj zato, ker sva zemljevide risala. Najlepši so bili najini v naši šoli. Ko sem v 5. šolo stopil, prodal sem vse lepo risane zemljevide nekemu ljubljanskemu učencu, za ktere pa nisem še dandanašnji ne enega solda dobil, plačal mi jih bo menda o svetem Nikoli.“

„Ne zamerite, meni pravi razum, da vas od Šparovca poznam, ker sem tudi jaz pri Šparovcu, ki je bil Mihov sosed iz Orehka, bil stanoval, bil sem takrat ravno v 7. šoli. Neki četrtek popoldne smo s polcem streljali na borjaču dr. Čubrove hiše, tam kjer je sedaj Alojzjevišče. Prišli ste bili k študentom Juvančevim in Kožarju, povabili smo vas bili, da se z nami kratkočastite. Pole smo vam ponudili, da ž njim tudi vi ustrelite. Ali ni res?“ —

„Pač da je gola resnica! Rad in večkrat sem šel k Šparovčevim študentom, najraji k Vernetu.“

„Brez zamere, vi ste, kaj ne da, iz Loža!“

„O ne, jaz sem v Danah rojen. Dane so najniža vas proti večeru v loški dolini. Pa akoravno je med Danami in Pivko ali Krasom, kakor mu sploh Ložanje pravimo, velik črn gozd, vendar pravi Juršičan: Juršičan in Danec sta soseda, pa le grm je vmes. Menim da grm, juliške planine, 6 ur hoda po širjavi in čez od Juršič do Dan in potem takem sta soseda!“ — „Veš kaj, dragi moj! da sva se danes tukaj sešla, veseli me prav iz sreca.“ Zdaj popade kupico in reče:

„No kupice nalijmo, Napij še ti zdravico

Na zdravje tvoje pijmo, Za družbe veselico;

Ki si ostal pri nas, Da prazen bo bokal

Da nam je kratek čas. Bom še za družga dal!“

„In ker imaš ravno zdaj počitnice ali tako imenovane šolske praznike, potem takem se ti nikamor ne mudi, in si rekel, da pojdeš danes do Britofa, pelji se raji z menoj v Klenek, ta pot bova kmali opravila. Popoldne enkrat se nazaj k Reziki na južino pripeljeva, potlej se popeljeva v Ravnje. Lahko nekaj dni pri meni ostaneš, predno greš dalje. Boš videl, da ti bo pri meni gotovo všeč.“

To povabilo mi je bilo tako všeč, da se ne dam dvakrat vabiti in nagovarjati! Vse mu dovolim in se peljem ž njim v Ravnje, 3 dni se v tej okolici mudim.

„Ubi bene, ibi patria“, pravi stari pregovor. Da se mi je pri gospodu oskrbnika dobro godilo, ni mi treba posebej praviti, dovolj bo, če le pravim, da mi

je vse priobčil in osnoval, kar si je le mislil, da mi je mar in me mika, prijazen in postrežljiv pa čez vso hvalo.

Ravnje, grof Hohenwartov grad, je v prav lepem kraju na Pivki, 9 milj od Ljubljane, 3 pa od Postojne oddaljen. Grad ni nič posebnega, okolica njegova pa je prijetna. Imé Ravnje ima od prvega ustanovnika, ki se je Ravnah pisal, to slovensko imé pa je od ravnega polja ali ravnine, ki se krog in krog gradu razprostira.

Kdor Pivko in kamniti kras kolikor toliko pozná, in v ravnjiško okolico pride, bode se presneto zavzel, mislil si bo, da je prišel na drug svet. Tukaj vidi ravno polje, gladke travnike, obilo sadnega drevja in prijeten gaj blizo gradu, ki ga Vodnik ljubno imenuje.

Ne daleč od tukaj stoji Šilertabor na precej visocem hribu, obsejanem s kamnjem in skalovjem, tu je bilo tako imenovano stražišče zoper krvoželjnega Turka. Ravno tu je bil, kakor Valvazor piše, tudi vskrižni ogenj ali grmada, ki se je o sili sovražnika na taborji zažgala. To je bilo znamenje, da se sovražnik deželi bliža, in prebivalce v bran skup kliče, da namreč vsak junak za orožje prime in se na boj pripravi. Žene z otroci so, pa bežale, o točasnem prihodu Turka, z živino, drobnico, gotovino in raznim orodjem v bližnji šneberski gozd, kjer toliko časa ostanejo, dokler krvoločnik kopita ne pobere in z dolgim nosom, dostikrat zeló otepen, iz dežele odide. — Omenjeni tabor je bil z močnim obzidjem obdan, in torej mu tudi Turek ni bil tekmeč; pa je tudi vse kaj družega kakor taborji današnjega dné! — Tabor so ravnjiški gospodje s pomočjo bližnjih sosednih vasi sozidali v letu 1471, in ko so Turki po Kranjskem razgrajali, ropali in požigali, niso se omenjenega grada nikdar dotaknili. Prvič so se bali, da bi jih čvrsti in pogumni Japodi ne nabili, drugič se jim je pa pozdevalo, da jih ne čaka tukaj nič družega, kakor hud boj. Torej hajd nazaj, od koder ste prišli!

Da sem na grof Hohenwartovem gradu 3 dni pri gospod oskrbniku P—ostal, to sem še gori povedal. Od tukaj sem zahajal po Pivki sem ter tje in razne kraje obiskoval. Ko grem nekega dné čez Nadanje Selo, Killovče proti Podtabru, vidim cele trope divjih golobov (*columba livia*), katerim na Krasu tudi brezni ali skalni golobje pravijo, sem ter tje letati. Ko teh živali v tem kraju toliko vidim, pride mi neki mož iz Postojne nasproti; ko hoče memo mene iti, ga proprašam: „Oče! povejte mi, ali je zmerom toliko golobov v tem kraju? Nikdar jih še nisem toliko skupaj videl.“

„Zmerom, dragi gospod,“ odgovori mi mož. „Ne daleč od tukaj imajo jamo in v njej prebivajo skup kakor čebele v čebelnjaku. Čez dan so večidel zunaj jame in si v okolici živeža iščejo, proti večeru se pa spet v svoje stanovanje vračajo, kjer jih po cele trope med posebnim frčanjem in šumenjem v jamo leti. Pri nas na Krasu imajo več enacih globin ali jam. Pri Ravnjah je golobinka, v senožeški okolici pa: zavinka, kojnik, meglena jama, ponikve itd.“

Vém da se marsikteremu strelcu po golobji pečenki sline čedé, posebno če jih cele trope vidi, pa vendar kar repa v bližino ne dobi, da bi po njem sprožil.“

„Kako jih pa vendar Kraševci prevaré, da si jih nekoliko za večerjo nastrelé?“ — Tako le: „Ko vidijo, da so se golobje večidel v podzemeljske globine poskrili in k pokoju spravili, prinesó nekoliko slamnatih oteпов, té zažgó in v globino spusté. Golobje na gredéh sedé, se svitlé prikazni ustrašijo, in vsi kmali srfolé s strašnim šumenjem iz jame, okrog ktere je vse polno

strelcev nastavljenih, in skorej bi rekel, da vsi kmalo svoje puške po golobih sprožijo, in zadetih živalic pade brez števila, toliko, da polne torbe ž njimi nabašejo.“

Kras je bil ob času cesarja Avgusta velik velik hrastov gozd, ki se je razprostiral daleč tje čez Reko, in iz ktereга so v Rim (okoli tri milijone duš) vso svinjino dobivali. Kaj je pa Kras dandanašnji? Ko ptujec po morji v Trst prijadra in se od tukaj dalje v naše cesarstvo poda, že ga pri Občinah groza obide in bi djal strah spreleti, ko vidi tako kamnito, suho in pusto Arabijo! Stopite pa nekoliko trenutkov v Lipico, kjer je cesarsko kobilstvo, in na mah se boste prepričali ali prav za prav razumeli boste, kakošen bi mogel še dan današnji Kras postati! Kedar bodo Kraševci poslednja hrastova polena v Trst prodali, in drugej želod kupovali in ga iz novega sadili, takrat še le se jim bodo oči odprle, da bodo videli, kaj in kako. Pač velika žalost, da človek še le takrat k pameti in razumu pride, kedar mu ni več pomagati! Dajte nam, piše M. Vertovec v Vinoreji leta 1844, še 200 let živeti, in vso oblast čez Trst in Kras, in mi ga hočemo v 150 letih, brez vse najmanjše škode, celo z velikim dobičkom mesta in Krasa, v najprijetniši raj premeniti. 50 let bi potem še radi živeli, da bi se svojega koristnega dela veselili. Iz veliko nemških dežel vozijo goveje in druge kosti v Hamburg, tam jih umniši Angleži po celih 60 bark na leto nabašejo in domú na Angleško vozijo, ondi razmeljejo in kmetovalcem za gnoj prodajo. In iz Trsta, če bi bilo v 50 letih še enkrat toliko prebivalcev, bi se ne dal ves gnoj, ki ga zdaj morje žre, na Kras spraviti? Vém, da se bo marsikdo našim sanjam posmehoval, pa naj se le, povemo mu po vseh ustih, da bodo enkrat umniši narodi za nami prišli, in vse natančnije dovrševali, kakor smo tukaj sanjali.

Pa, dovelj sem se po Krasu okrog motal, naj ga za zdaj zapustim, ter grem na Ravnje nazaj, da se za jutrišnji dan dalje podam, bom le videl, kaj bo k temu gospod oskrbnik rekel; menim, da me ne bo nagovarjal, da bi še ene dni pri njem ostal. —

Ko sva z gospod oskrbnikom tretji večer pod košato lipo poleg grada sedela in večidel o Ljubljani itd. kramljala, zapoje zvonček in naji v obednico k večerji zakliče. Bila je že deveta ura v torek po mali maši, (gospojnici, malem šmaru) leta 1824. Ko v obednico stopiva, dodá hišina, Cilika po imenu, oskrbniku neko pismice rekoč: „Náte, to pismo mi je na Kalu nek Krašovec iz Lokve dal.“

„Oho, kdo se me je spomnil, da mi piše? — Gotovo gospod Mohorčič!“ — urno ga razpečati in prebere ter pravi: „Vedel sem, da mi drug ne more pisati, kakor moj prijatelj M. — On mi piše: V Riemanjih bo gospod M—nova vila z vinogradom vred prodana. Dolžniki so ga na kant pripravili, prišel bo siromak kmali na boben in po tem takem ob vse, nima ne osla ne kozla več v hlevu, samo še borne vile in vinograda mu niso vzeli, ki bosta pa tudi čez 14 dni brž ko ne v ptuje roke prišla. Prijatelj M. mi piše, da je vila jako zamenarjena, in da bo treba nekoliko stotin v roke vzeti, da se v poprešnji stan pripravi. Tudi vinograd medli in zdihuje po drugem in marljivem gospodarji, da bi ga v bolji stan pripravil. On je precej velik in tudi rodoviten. V srednjih letih se pridela po 10 do 12 polovnjakov dobre kaplje. Če je pa dobra in ugodna letina, pridela se tudi 15 in čez.“

Že večkrat si mi želje razodeval, da bi rad v tržaški okolici kako zemljišče s hišo vred kupil, tukaj

se ti lepa priložnost ponuja. Pridi, da vse dobro ogledaš, mislim da ti bo eno ali drugo dopadlo, kar bi ti jaz prav iz srca privoščil. Njegova hčerka „Marijeta“ po imenu, brhko deklé pri 18 do 20 letih, mi je tožila jokaje: da jo bo oče ob vse pripravil, ker družega ne dela, kakor pije in dolgove dela. O Bog daj, da bi prišla vila in nohrad v dobre roke. Rada bi še tam ostala, kjer je moja zibelka tekla, in novemu posestniku v opravih pomagala, da bi me le od hiše ne odpravi. Stregla bi mu in pomagala pri vseh rečeh, ne bilo bi mi treba zapovedovati in reči: Stori to ali uno. Storjeno bi bilo že pred, kot ukazano. Spoznam se pri vseh opravih pri domu, tako tudi v vinogradu. Tako mi je brhka Ricmanjka govorila. Pridi dragi prijatelj, ti povem, da se ne boš kesal. Tako se je glasilo pismo. — (Konec prih.)

Cesar Franc Jožef rešitelj.

Napočil je oblačen dan,
V megli tirolske vsine,
In sneg naletuje drobán,
Da-si že krije hrib, doline.
Kedó pa vendar tamkaj gré,
Kaj ga ne strašijo meglé?
Se ne boji li plaza
In tolikega mraza?

Zna biti lovec gré na lov,
Sledú za divjo zverjo išče,
Kaj tak se bode bal snegov,
Saj vsak dan vajen jih obišče.
Prav lovski je oblečen ves,
Za njim pa vendar ne gre pes
In puške tudi nima,
Ki lovec vsak jo ima.

Oj ta avstrijski sam je car,
Ki v jutru rad se tú sprehaja,
A denes pa mu soléni žar
Ne kaže lepega okraja.
Prišel po stezi je naprej,
Na konci tam se vstavi, glej!
Stoji tam kočá vboga,
Kraljuje v njej nadloga.

Človeški car začuje stok,
Ki mu pretrese srce blago,
Prav tak je bil kakor otrok,
Ki mater izgubi predrago.
Pa dalje več se ne mudí,
Nesrečo videti želi,
Ki kočó je zadéla,
Ali je smrt tú žela.

Čez nizki prag se koj podá
In v borni kočí kaj zagleda?
Star mož in žena sta solzna,
Na tléh leži mrtva goveda.
Vse premoženje tem ljudém
Je izgubljenó revam s tem —
Kaj jima je početi,
Kakó naprej živeti!

Vladarju blagemu pa ta
Pogled sréé do dna presune,
Človeka smilita se iz sreá
Bolj mu ko take škode njune;
Lepó ju car ogovori:
„Le mirna, pomoč se dobi,
Kaj ménita, da znaša
Le-tá nesreča vaša?”

„Gospod, velika škoda je,
Bila je kravica edina,
Goldinarjev sto vredna še,
Življenja nama korenina“.
„Če je takó, je mala stvar,
Pa vama dal bom jaz denar,
Da bosta si kupila,
Govedo drugo zadobila“.

Slišavši kmetič ni verjel,
Da spolnijo se té besede;
Pristavil cesar je vesél,
Da v prvi grad naj doli gredé;
Popraša po gospodu sam
In dobil bo po godu tam
Izpolnjeno obljubo,
V pomoč za tó izgubo.

Priprosti gorski si pa dé,
Da rajši koj ž njim tje podá se;
Nad neverjetnostjo čudé
Prijazno cesar nasmehljá se.
Dovoli mu priprost pogoj,
Da gré z gospodom v grad takoj
In tam denar dobode,
Da ž njim popravi škode.

S planincem vstríc gre blagi car
Po stezi se pogovarjaje;
Prišla sta v grad in koj denar
Cesarjev sluga kmetu daje.
Kmet reče hvalo, gré vesél
Hvaleč njega, ki ga otél:
„Bog te še dolgo živi
Gospod predobrotljivi!“
Fr. Cimperman.

Priroda naša učiteljica.

(Spisal —r—.)

Človek je stvarjenja vladar in gospod. Stvarnik nebeški ga je postavil na vzvišeno mesto med vsemi družimi stvarmi, vdihnil mu je neumrljivo dušo, razsvetlil ga z iskro razuma, da vlada ž njim in obrača v svoj prid vse, kar je na zemlji in pod zemljo.

Pa kaj stori človek v svoji mogočnosti in veličanstvu? Napuh se polasti njegovega duha, nehvaležnost mu ostrupeni srce in on se pregreši proti svojemu Stvarniku in Bogu, in nakoplje tako ostro pa pravično kazen sebi in celemu svojemu potomstvu. Omračen je duh njegov, oslabiljeno in umrljivo telo in vsa zemlja je prekleta zavoljo njega. S potom svojega obraza si mora pridobivati vsakdanji živež, ker priroda, pred grehom tako blagodarna, postala mu je sovražna ter se mu upira z vsemi močmi. Tú vstaja vihar proti človeku, tam so reke zaplavile izdelke njegovih rok in priblodil je v kraje, kjer so se rušile silovite skale in mu grozile propast ali pa so gore, pod katerimi se je naselil, jele bruhati iz sebe plamene, bljuvati smodečo lavo in s pepelom zasipati rodovitno krajino.

Divje zveri raznih plemen in strupene kače so ga prisilile k obrani in boju za lastno življenje. Ta vekoviti boj v lastno ohrano in sploh divjaško življenje je imelo grozne nasledke za človeka: duh njegov je zakrnel, zatemnela mu je božja luč v prsih, ni se več zavedel svojega začetka in poklica in v zmotnjave in malikovalstvo so se spremenili sčasoma sveti spomini in verski obredi. Večni boj mu je v sercu zbudil strasti in nečloveško poželenje, ki se je obrnilo kmali proti lastnemu rodu; pobijal je svojega sovražnika, radoval se nad njegovimi mukami in napajal se ž njegovo krvijo. Zverstvo je premagovalo človečnost.

Toda v nekterih krajih mu je bila vendar priroda bolj mila. Ukrotil je živali manj divje, privadil jih nase in živil se z njih mlekom in mesom. Spremljal je mile mu čede po travoplođih dobravah, popašal krajino za krajino in vmes zbiral okusno sadje, katero je rodilo mnogovrstno rastlinstvo.

Toda sčasoma so se ljudje razmnožili, zlasti kjer je bila priroda bolj rodovitna, in če je kedaj mati narava odtegnila darežljivo roko, če je bolezen davila čede in ostalo drevje brez sadja, nastopili so hudi časi, revščina in lakota. Moral je torej človek premišljati, kako bi se preskrbel tudi za tako neprevidno dobo. Začeli so torej bolj previdno nabirati semena od rastlin, ki so jim dajale okusen sad in zdravo hrano, rahljali so zemljo, sejali in glej, seme je kalilo; razvilo se v rastlino, ki je rodila sad in človek je bil preskrbljen z živežem na daljši čas. Zadosteno je bilo telesnim potrebam, in to ga je nagnilo, da je delal vsako leto tako. Divjaška narava se je jela spreminjati in čedalje lepše razcvitati. Oddelil se je od prejšnjih stan poljedelcev, sadjerejcev itd.

Začelo se je blago, mirno življenje in s tem se je razvijal tudi človeški duh, z dozdanjim uspehom spodbujen k novim poskušnjam in še bolj pazljivemu premišljevanju in preiskovanju. Človek slabotnega telesa se je oborožil z orožjem duha, in jel premagovati naravo z mečem svojega razuma, s čitom neutrudljivosti in s puščico bistroumnega premišljevanja. Mnogotere slučajne prigodbe in prikazni so mu bile v pomoč: posel z nebes v podobi bliska in strele mu prinese dar ognja, ogenj pa ruši in razstopi kamen in ga spreminja v človeku tako koristne kovine in steklo.

Po vodi plavajoče drevo starosti ali pa od viharja podrtó in v morje zagnano soznanja ga z morskó vožnjo, a ribje plavute podajajo mu vzor k izvrstnemu veslu, umetna pajčina mu kaže, kako plesti mreže in tkati primerno oblačilo; tvarine k temu pa mu daje palmíno ličje in rastlinsko vlakno. Z železjem, mrežami in vrvmi lovi in kroti divje ovce, vebljode, osle itd. Tice, letajoče pod nebom, mori ostri šip, ki ga pošilja gibéni lok v

višave, ribe iznaša iz vodne globočine mreža in dolgo kuplje.

Pravilni tek meseca in zvezd na visocem obzirji in letne spremembe učile so ga, kako razdeliti čas; skrb za v zemljo vsajeno rastlino obračala je oko k pozorovanju nebeških teles in družih natornih prikazni, in videti povsod veličastno in krasno soglasje v celi neizmerni naravi, jel je slutiti neko višo nadzemsko moč, ki vse vlada, ter se tako pripravljati k spoznanji pravega Boga.

Narava je bila vedno bogata mnogovrstnih darov in moči, ki jih je v svojo korist obračal bistroumi človek. Vsaka važnejša nova iznajdba je prinesla v človeško življenje velike spremembe. Kakor hud potres je izbudil iz spanja človeštvo parni stroj, odprl bistroumu človeškemu novo pot, zmenil dela in opravila čelga izobraženega sveta.

Le pogledimo krog sebe! Po razdraženih valovih rek in morja begajo brez vesla in jadra bistroletni parniki, posmehovaje se silnemu toku in razkačenim valovom. Železne ceste, žile velicega kupčijstva in obrtnijstva, prepletajo površino kopne zemlje, in po njih dirjajo kakor tice pod zrakom dolge vrste težkih vozov, bobneči parni stroj, kermeni s kamnito hrano, izkopano iz podzemeljskih globočin; tam zopet se stresa zidovje velikanskih tovaren in kolesa, drogovi, kladva itd. v najrazložnejše stroje sestavljena, izdelujejo kakor tisučero nevidnih rok najtanjše niti in tkanine. Kakor blisk švigajo misli po dratovji dalnospisnem (telegrafnem) do vseh krajev sveta. V zračnih čolnicah se človek vzdiguje v poveterne višave, kamor se ni orlovo krilo ne povzneso. Lahke sence različnih predmetov lovi umetnik na papir in podaja začudenemu svetu fotografične obraze. Tla se oživljajo pod drobnogledom in cele gore so zložene iz trupel živalic prostemu očesu nevidnih.

Učimo se torej spoznavati naravo, jemljimo hvaležno dragocene darove, ki nam jih podaja Bog po njeni roki da jih uživamo v svoj prid. Spoznavajmo zaklade, ki jih brani v svojem naročju in preiskujmo premišljajmo jih skrbno, da razumemo njene zakone ter spoznamo pot k uživanju.

Natoroznanstvo je plamteča luč, ki razsvetljuje razum človeški; pred njenimi žari so zginile in zginjajo še sedaj skrivnostne pošasti, čarovnice in druge prikazni naverske; ona je izpodila z gor in iz prepadov, iz gozdov in drevja vile, nimfe, drijade, oreade in kakor so se še imenovala vsa ta strašila, ktera je videl nevedni človek povsod, kjer se je zastavil njegov neolikan, neizbisten razum. Prirodoslovje nam odkriva blagodarnost gozdov in njih visoki pomen; ona nam pokazuje v prsteni grudi in v drobnem pesku tajno pismo, s katerim so popisane spremembe zemske površine; ona spremlja resno kraljico na njenem daljnem potovanju in v mali rastlini nam odkriva čudovito notranje gibanje in spreminjanje sokov, tiho dibanje listja, ob kratkem, odpira pred našimi očmi čudopolno tovarno, v kateri se spreminja kamnena in zračna hrana rastlinska v živež živalski, v koristno zdravilo ali pa smrtni strup.

Natoroznanstvo nam ukazuje različne tvarine in pripoveduje in priča, po katerih zakonih se zedinjajo in strinjajo v nova trupla, časi v vse drugačna, kakor so bila ta, iz katerih so sestavljena, in kako in kedaj se zopet razločujajo in delijo; ono nam pojasnuje čuda našega telesa in vpeljavi nas v kraljestvo živalsko uči nas izbirati koristne in ogibati se škodljivih. Natančnejši pozorovanje edine malenkosti in nevažne stvari

povznaša našega duha v obore prej neznane, polne božje harmonije in prekrasnega soglasja v celem stvarjenju. Obrtnik in trgovec, zdravnik in umetnik, prosti poljedelec in učeni premišljevalec — vsi zajemajo iz bogatega vira narave in njenih izdelkov in brez poznavanja narave ne more obstati nikdo, ako si hoče pomagati v življenju naprej im med omikane biti prišet.

Naravoslovje konečno ukazuje v najjasniši svetlobi ne le v čudovitem teku zvezd nebeških ampak, ravno tako tudi v življenju malega metulja, da nekaka večna previdnost in večna ljubezen navdaja vse stvarjenje in da se v vseh njegovih močeh vselej in povsod razodeva oni veliki mogočni dub, modrost večnega Boga, kteremu se uklanja vse stvarstvo.

Tarantela.

(Obraz iz Neapola; iz českega poslovenil Andrejčekov Jože.)

Odkod neki izvira imé tarantella? Ako hočeš to izvedeti, ljubi čitatelj, obišči enkrat v Neapoli starega ribiča Antonia v pristavi, ali pa veselo Pepino pri sv. Luciji, kjer prodaja izborne ostrige, a prašaj jo, i slušaj, kaj pravi Antonio:

„Pri nas je živalica, kakor majhen martinček, samo ne tako čila, niti néma barve zeleno-sive, kakor oni, temveč belo-sivo. Prebiva kakor škorpion v starem zidovju, zléze pa tudi čestokrat v ljudska bivališča, kjer se počasnih korakov po stenah in stropih sprehaja. Če pa pride človeku na golo telo k sreč, potem bogpomaga — tok krvi se ustavi — tako mrzla je ta živalica — a človek je, kot bi trenil ves blazen. Ta živalica je tarantula.“

Pa tarantella?

Vže govori Pepina:

„Tarantella je ples. Priplazi li se tarantula človeku k sercu, pak ne more plesati tarantelle. Ako pa plešem tarantello, me ne vjeme počasna tarantula. Ples me tedaj vruje čile tarantule, zato se ta ples zove tarantella.“

Bene! sedaj to vemo.

Ako ne ve tedaj stari Antonio i vesela Pepina nič več o tem, bode se vé naše dalje poprašanje zastonj. Bodimo tedaj zadovoljni. Saj je morda dobro znano, kako radi v Neapolu plešejo tarantello; bodi si reven ali bogat, imeniten ali prost, star ali mlad.

V cvetočem krogu maškaradnega plesa v St. Carlo slišimo tamburin i kastagnete. A kedó vé, ne tiči li pod haljo čilega pulčinelca kak markiz ali vojvod.

O božiču i veliki noči zadoni tu pa tam v domu v prvem nadstropju tamburin. Marsikteri premožni mestjan poskuša se v tem v krogu svojih odraslih otrok, da bi nekoliko zaplesal tarantello, a sicer, — kakor to vsako leto ponavlja — letos poslednji bart. Dá niti polslepa babica ne pozabi, da ne bi se zasukala sè svojimi vnuci na priljubljenem plesu tarantelle — vsaj je to vže poslednjokrat!

Ali prava, ognjena tarantella, ta se dá le plesati pod prostim nebom. Ko brž proti večeru zaide solnce za vedno zelenim Posilipom, Vezuv žari a morje zlato odseva —

Tu brenči, cinka tamburin

Rožljajo kastagnete.

V starem sredomestju Carninskem (Konradina Hohenstaufenskega) so čile plesalke — a gibčni mesarji v ža-

metovih kamižolah, imajoči palico vedno k udarcu pripravljeno pod levo pazdih — ne zametaje plesa. Pa v Carnini so temne ulice in njen trg izbuja v nas neprijetne spomine. Potrudimo se raji ven v Portiče. Pri oni neznatni ribičevi koči, kjer je stanovala vsled povesti ona nema krasotica sè svojim bratom, ki je sè svojo zgovornostjo smrt pregovoril — tukaj tedaj bomo tiho poslušali. Lej! ondi res pride Lucila sè svojimi tovaršicami, "brati i prijatelji. Kako zala je ta dekle, dá, najzajša med prišlimi krasoticami! Lične ribarice so to! Tarantella!

Le tiho cinka tamburin,
Molčé doslé še kastagnete.

Gledi no! tu na levo, tu na desno se priklanja glava — roke doslé še z mirnimi kastagneti so oprte v bok — noga vže poredoma stopa zdaj naprej, zdaj nazaj, tu se zopet na prste dviga, tu na petah — tako se začenje tarantella.

Pa komu je mogoče to popisati? Poglejmo raji le-uno vitko postavo. Kakovo gibanje! A oko žari, ko plamem tvoj, o Vezuv! Na ustih se ziblje slabi smeh. Le v daljnih krogih oletava motilj to lučico — a kako srečen si, Pietro!

Zdaj že doni močnejši tamburin,
I ganejo se kastagnete.

Nedra kipé — okó žari plamen — tako žari le lava! Roki kviško imajoč toči se zala deva, čilo poskakuje nežna nožica s peté na prste, i naglo zopet nazaj.

Zdaj bréni i cinka tamburin,
Rožljajo kastagnete.

O! to okó, kako gori z vedno živejšim plamenom! A roke tleščeče, — te migajo in zovejo — o pojdi, pojdi! A v vedno ožim i ožim krogu obletuje sirena hrepenéčega plesalca. A vije se bok plesalke — pa ne vspređ ne vzad — ni v desno ni v levo — vije se v urnem sukanji, plavaje tako rekoč v vrtincih hitrejši od kače. I vsplameni tudi oko plesalčevo, špulijo se usta k vročemu poljubu, a okó spočiva tužebno na vsakem gibljeju čarovne krasotice.

Utihne zopet tamburin,
Rožljajo le še kastagnete.

Vedno bliže i bliže suče se silfida okrog plesalca. Okó namizika, razprostré svoje naročje, presrečni plesalec — vže čutiš nje dih — deklíčni kodri se vže dotikajo njegovega obraza — pa gledí — v tem odskoči krohota je se, zarožlja a naglo se sukaje odpravi do kola.

Zdaj bréni i cinka tamburin,
Rožljajo z nova kastagnete.

Ubogi Petro čisto spehan i potem zgruzi se na travnik. Le kakor iz daljave doni mu na uhó tamburin a krohota sirene, ki ga obletava v urnem plesu. — —

Tako je plesala Lucila.

"A vsi ljudje so jej bili vdani, kajti bila je to pridna dekle. Marsikteri pridni ribič spustil se je na morje, z namenom, da si bo skušal toliko pridobiti, da bi smel poprositi za Lucilino roko".

Tako nam je pripovedoval dve leti pozneje stari Rafael, najboljši gondolér v Portiči.

"I no nekteri so se vrnili. Drugi pa — molimo za njihne uboge duše — našli so svoj grob v morji. Ali Lucila ni nikogar obdarila izmed teh ogorelih dobrikavcev sè svojo naklonostjo. A plesala je, kakor navadno, dá, tudi pri mesecu — a to, mislim, ni bilo dobro. Takrat je dobajal v vas neki ptuji mož. Bil je krasno oblečen, imel modre oči, črne lasé, ob kratkem, zali mož — mislim da je bil všeč Lucili. Ptujec jo je vi-

del pri plesu. Od takrat je povsod nasledoval deklico, a to je bil kakor mislim, začetek vsega hudega. To ti je bilo šepetanje i skrivnosti! Pa komaj je bilo vse v najlepšem teku, ni prišel več ptujec — a mislim, da je imel k temu dosti vzroka. Neko jutro vrglo je morje ravno pod Torre di Greco — bil sem ondi nazoč — mrtvo truplo na suho. Mrtvi je imel črne lasé, v prsih pa globoko rano a tako široko, kot moj ribarski nož — oba brata Lucilina imata tudi gondolo a nerazumita šale. — Pa bilo je vže pozno. Lucila je bila spodena iz očetovega doma a živi sedaj v Neapolu — mislim, da se jej dobro godi. Pleše še sedaj, če tudi z bolestinim srcem, v gledišču svoj ples, tarantello; mesto ljubezni prisluži si denar a tisočero „brava, bravissima“ — uboga!“

Zastavica.

14. Kri nosi, kri tlači, pa je vendar nima samo — kaj te to?

15. Belo potrebelo, sernatoren, sernapern, treelj, pecelj pecota — kaj je to?

16. Manjšé nego komar, a teže od konja — kaj je to?

17. Njiva boba do božjega groba, po noči cveté, po dnevi pa ne — kaj je to?

Vganjka zastavice v 4. listu: Strelovod.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Iz državnega zbora imamo naznaniti, da je novo ministerstvo zahtevalo, naj se mu za dva meseca dovoli pobiranje davkov po dozdanji razmeri. Ali to se mu je odbilo v obéh zbornicah, dobilo je dovoljenje samo za en mesec, za sušec. Nemci so to storili zato, da bi s tem ministerstvu dali nezaupnico. Po pravici je odgovoril Hohenwart, da mu je dovoljeno samo za en mesec tako malo nezaupnica, kakor bi mu bilo za dva meseca zaupnica. Jako dobro je tudi omenil poslanec Groholski, da se davki ne dovoljujejo ministrom, ampak državi. — Prijateljstvo med Nemci in Poljaki se ni samo ohladilo, marveč Nemci bi Poljake že najrajši iz Cislajtanije pometali. — O domačih zadevah, ker ni posebnih dogodb, naj omenimo, da je zadnji čas, da ministerstvo napné drugačne strune, ako se imajo vsaj nekaj spolniti vesele nade nezadovoljnih narodov.

Vnanje deržave. Mir je sklenjen! To je važna novica, o kateri imamo danes poročati. O tem piše „Sl. N.“ tako-le:

„Mir je sklenjen, ena najvažnejših in najtežjih dob noveje zgodovine je končana in začjenja se nova, o kateri se ne dá prerokovati. Strašni so pogoji, ktere je ošabna Nemčija diktirala poteptani Franciji in ni se čuditi, da so Thiersa v narodnem zastopništvu, kjer je hotel mirovne začasne dogovore prebirati, občutki tako premogli, da so ga vse moči zapustile. Pogoji so sledeči: 1. Francija se nemškemu carstvu na korist odpové sledečemu oblastiju: petemu delu Lotringije z Metzom in Thionville-om vred, Alzasiji brez Belforta. 2. Francija plača 5 milijard frankov, 1 milijardo že leta 1871, ostanek vsaj v 3 letih; 3. Nemci začno Francijo zapuščati takoj, ko se mir sklene; Nemci zapusté najprej Pariz in veči del zapadnih okrajev; vzhodne okraje bodo začele zapuščati, ko se plača prva milijarda in jih bodo bolj zapuščali, čem več se bo odplačalo vojne odškodnine, od ktere se plača 5% obresti računjenih od dne sklenjenega miru; 4. Nemški vojaki ne smejo v posedanih okrajih prebivalcem ničesa po sili jemati, a vzdrževali se bod o na francoske

stroške; 5. Prebivalcem onih krajev, ki si jih je Nemčija prisvojila, odleči se doba, v kateri se morajo izreči, ali hočejo biti narodnosti francoske ali nemške; 6. Ujeti vojaki se bodo takoj nazaj dali; 7. Konečni dogovori o miru se začno po potrjenih teh pogojih; 8. Uprava onih dežel, kjer začasno Nemci ostanejo, izroči se francoskim uradnikom pod zapovedjstvom glavarjev nemških čet; 9. sedanja pogodba ne daje Nemcom nobenih pravic do onih dežel, katerih ne bodo v roki obdržali; 10. pogodba se bo narodnemu zastopstvu predložila v potrjenje. — Odbor 15 zastopnikov je s 14 glasovi proti enemu potrdil te pogodbe in 1. marca ob 10 uri zvečer jih je narodno zastopništvo s 546 proti 107 glasovom sprejelo in potrdilo in mir je sklenjen. En Napoleonovec je skušal zastopništvo opominjati na prisego, katero je dežela prisegla Napoleonu. Thiers je nesramneža oztro in zaslužno zavrnil in zastopništvo je izreklo, da je Napoleon odstavljen. Po glasovanju je poslanec Keller v imenu Alzasije in okraja Meuse in Mozelle oglasil upor proti sklepu izrekaje, da je odstopljenje ničevo. Keller pravi, da bodo vsi Alzasijanci v prihodnje si prizadevali, da se zopet združijo z Francijo, za katero bijejo njih srca. Alzasijanski zastopniki zapusté potem zbornico, češ, da odstopljene dežele ne moreje več v njej zastopati.

Nemci so marširali v Pariz. Kolikor je do zdaj telegraf povedal, ni se primeril noben nered, nobena nesreča. Telegrami pravijo, da so se Nemci hvalevredno vedli. Prodajalnice so ostale zaprte. Ljudstvo sicer ni delalo protivnih demonstracij, a je tudi prav v majhnem številu prišlo gledat nemško komedijo. Časniki so izšli črno obrobljeni, vendar so prav mirno govorili, na gledališčih so predstavljali igre kakor po navadi. Ker je mir sklenjen, bodo Nemci takoj zopet Pariz zapustili, in res se iz Bordeaux že naznanja, da je že 2. t. m. nehala nemška okupacija pariškega mesta.

Nemški car je v Petersburg naznanil mirovne pogoje in v telegramu ruskemu carju pravi, da Prusija nikdar ne bo pozabila, kaj je dolžna ruskemu carju, ki je edini ubranil, da vojska ni segla do skrajnih mej. Wilhelm carju izreka še svoje posebno hvaležnost. Ruski car na to telegrafično odgovarja: „Zahvaljujem se za naznanjene mirovne pogoje in se veselim v Vami. Bog daj, da bi zdaj nastopil vztrajen mir. Srečen sem, da sem Vam mogel dokazati kot udan prijatelj svoje simpatije. Naj bi prijateljstvo, katero naju veže, zagotovilo slavo in srečo obéh dežel“.

Nemški državni zbor je sklican na 21. dan t. m. Po vsej Nemčiji pripravljajo velike slavnosti zarad sklenjenega miru. Trezni politikarji pa razkazujejo, kako se po vsej Evropi začinja novo oboroževanje, in tako stopimo zopet pred novo vojsko, o kateri se le ne ve, kdo jo bo začel in kje“.

Razne novice.

Tiskovno društvo v Mariboru. V Mariboru se je osnovalo tiskovno društvo, kateremu so jako veljavni gospodje na čelu. Namen mu je delati za to, da se med narodom širijo dobri spisi in knjige, pa da se manj razširjajo slabi spisi. Da se ta blagi namen doseže, treba je združenih moči. Društvo želi, da se mu oglaš kolikor mogoče veliko društvenikov, ker s temi mu bo naraščala denarna pomoč, s katero samo more dovršiti svojo nalogo. Trojne vrste pa so ti društveniki: 1) ustanovniki, ki društvu posodijo 50 gld. Teh 50 gl., ki se lahko plačajo v 2 ali 4 obrokih, ni treba brž plačevati, ampak še le, kedar bo toliko podpisanega denarja, da se vidi, koliko bi se dalo opraviti. 2) deležniki, ki plačujejo po 5 gl. na leto, in 3) podporniki, plačajo 1 kr. na teden t. j. 52 kr. na leto. Da bi se nabira društvenikov bolj uspešno in naglo vršila, imenoval je začasni odbor v Mariboru po vsem Slovenskem začasne pooblaščenice, katerim se lahko izročuje denar. Na Koroškem ima med

drugimi to oblast „Trdnjavino“ predsedništvo in „Besednikovo“ vredništvo. Gorko toraj priporočamo občekoristno podvzetje, pa vabimo, naj pristopi obilno Koroških Slovencev! Kdor se oglaš pri „Besedniku“, ali bodi si kjer koli, naj to stori kmalu, ker odbor v Mariboru želi imena in denar (namreč od deležnikov — 5 gl. — in od podpornikov — 52 kr., —) imeti do konca tega mesca.

Oglasnik.

Dohodki družbe sv. Mohora l. 1871.

č. novi dosmrtni udje:		gold.	kr.
353	Dr. Hrast Ivan, častni korar in profesor v Gorici	15	—
354	Knjiznica farna na Homu v zagreb. škofiji . . .	15	—
355	Hostnikar Miha pri sv. Mariji v Puščavi . . .	15	—
č. letni udje:			
B.	Poglslek, duhoven pri sv. Petru na Savini . . .	44	—
Š.	Dobajnikar, župnik v Svečah	28	—
J.	Jecman, kaplan v Križevcu	4	—
M.	Pirc, korvikar v Gorici	76	—
B.	Gradičnik, župnik v Bilčovsu	16	—
J.	Vrbancsek, župnik v Krašnji	22	—
A.	Fetih-Frankheim, duhovni pomoč, v Borovnici . . .	61	50
Š.	Reihman, župnik v Selih	21	30
B.	Smeričnik, župnik na Žihpoljah	18	60
L.	Čuk, župnik v Truškah	7	—
A.	Drobež, provizor v Šmihelu	17	—
J.	Lunder, dohoven v Ternjah	15	—
J.	Čuš, kaplan v Lučah	4	60
M.	Jereb, administrator v Dražgošah	4	—
L.	Potočnik, župnik pri sv. Mariji v Puščavi	10	80
A.	Kiršner, župnik v St. Janžu	22	—
M.	Andolšek, župnik v Pomjanu	4	—
G.	Prekoršek, župnik pri sv. Jederti	11	—
A.	Kavčič, župnik v Šmarjih	29	50
J.	Godec, župnik v Glinjah	16	50
Gg.	O. E. Topolnik 2 gld. 15 kr., Fr. Troha 1 gld., M. Švab 1 gl., J. Lopic 1 gl. 15 kr., V. Skorjanec 1 gl., Fr. Fabjančič 2 gl., J. Probst 1 gl., O. S. Madon 1 gl., J. Dobnik 1 gl., Bl. Ulčar 1 gl., čitalnica v Solkanu 1 gl., M. Cigale 1 gl., A. Sovinc 1 gl., S. Rak 1 gl., J. Stiberc 1 gl., D. Grobelnik 1 gld.	18	30
		Vkup 496 gld. 10	

Žitna cena.

Povsod po vaganu prerajtana.

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Kranju	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	5	98	5	60	5	4	4	95	—	—
Rež	4	30	4	20	4	20	3	80	—	—
Ječmen	3	30	3	20	3	10	3	—	—	—
Ajda	3	85	3	70	2	90	2	70	—	—
Turšica	3	12	3	40	3	90	3	40	—	—
Proso (Pšeno)	5	25	3	30	3	50	2	75	—	—
Oves	1	96	2	30	2	20	2	5	—	—
Krompir	—	—	2	20	2	—	2	10	—	—
Fizol	4	80	—	—	—	—	—	—	—	—

Kurzi na Dunaji 8. marca 1871

Kreditne akcije 256 gld. 70 kr. Nadavek na srebro 122 gld. 15 kr.
 Narodno posojilo 68 " 20 " Napoleondori . . . 9 " 89 1/2